

บทที่ 5

ศักยภาพของกลุ่มธุรกิจชุมชน

การสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ และศักยภาพธุรกิจชุมชน ตำบลป่าป๋อง ตำบลสง่าบ้าน ตำบลตลาดขวัญ และตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการสำรวจพื้นที่เก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยการพรรณนา เพื่อหาแนวทางสำหรับ การพัฒนา และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจชุมชน อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่ภาครัฐในการส่งเสริมธุรกิจชุมชนให้เข้มแข็ง ตามโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนไว้ 7 กลุ่ม ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์จากน้ำอัดลมพลาสติก (รีไซเคิลขยะ) ของกลุ่มผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผลิตภัณฑ์จากน้ำอัดลมพลาสติก (รีไซเคิลขยะ)

กลุ่มผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์ของใช้จากขวดน้ำอัดลมพลาสติก (รีไซเคิลขยะ) โดยใช้ขวดพลาสติก มีทุกขนาด ทุกชนิดไม่เจาะจง ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการนำของเหลือใช้มา รีไซเคิล เช่น ที่ใส่กระดาษทิชชู ที่ใส่ไม้จิ้มฟัน โคมไฟโต๊ะหมู่บูชา และผลิตภัณฑ์งานฝีมือต่าง ๆ ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 คุณสุภาพ และขวดน้ำอัดลมพลาสติก

1.1.1 ประวัติผู้ประกอบการ

คุณสุภาพ สายเกิด เป็นผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์ของใช้จากขวดน้ำอัดลมพลาสติก (รีไซเคิลขยะ) อายุ 58 ปี อยู่บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คุณสุภาพมีสมาชิกในครอบครัวมีจำนวน 5 คน คุณสุภาพจบการศึกษาปริญญาตรี มีตำแหน่งเป็น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ 4 ตำบลป่าป้อ และผู้นำ อช. อาชีพปัจจุบัน คือ การรับบำนานูเฉลี่ยประมาณ 14,800 บาท/เดือน ปัจจุบันคุณสุภาพประกอบอาชีพการ เลี้ยงกบพื้นเมือง มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 1,000 บาท/เดือน และการทำงานปฎิวัติชีวิตภาพ และทำน้ายาล้างจาน ส่วนนี้ทำให้มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 1,500 บาท/เดือน คุณสุภาพก่อตั้งกิจการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 จัดตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์ของใช้จากขวดน้ำอัดลมพลาสติก (รีไซเคิลขยะ) ดำรงตำแหน่งเป็นประธานกลุ่ม โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 1,000 บาท/เดือน มีลักษณะงานที่ทำตามแบบที่ถูกคำสั่งหรือตามต้องการ สภาพความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย พออยู่พอกินเหมือนชาวบ้านทั่วไปตามชนบทไม่ยึดติดกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ที่แพร่ขยายตามสังคมทั่วไป เอื้ออาทรกันในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น การเกิด แก่ ป่วยไข้ โดยเฉพาะการตาย

1.1.2 สถานที่ตั้ง

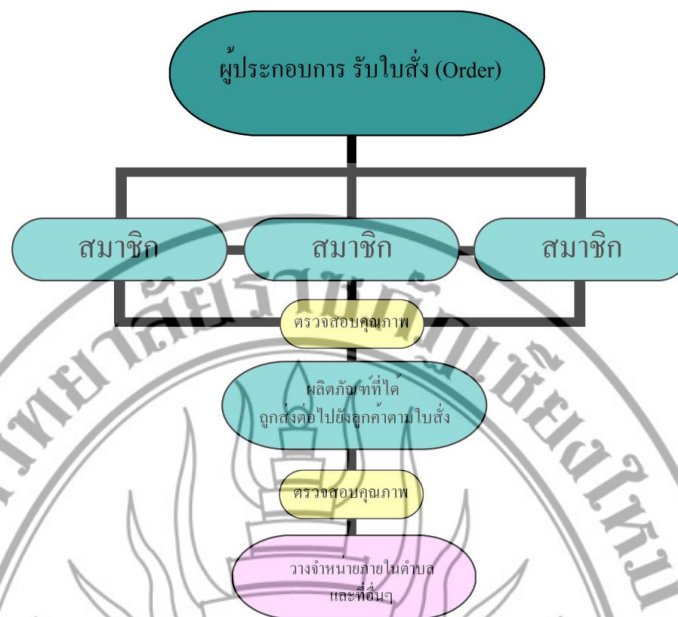
ทำเลที่ตั้งสถานประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์ของใช้จากขวดน้ำอัดลมพลาสติก (รีไซเคิลขยะ) อยู่บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าป้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

1.1.3 ที่มาของวัตถุดิบ

วัสดุส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ส่วนใหญ่ได้มาจากการสั่งซื้อจากร้านขายของเก่า และคนในชุมชนจะเป็นขวดพลาสติก มีทุกขนาด ทุกชนิด ไม่เจาะจง

1.1.4 โครงสร้างองค์กร

การผลิตสินค้าในกลุ่มผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์ของใช้จากขวดน้ำอัดลมพลาสติก (รีไซเคิลขยะ) เป็นการผลิตในชุมชนตามรูปแบบอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เป็นการทำงานในลักษณะพี่น้อง เครือญาติ หรือเพื่อนบ้านใกล้เคียง จึงมีโครงสร้างขององค์กร ที่ไม่ซับซ้อน ดังแผนภูมิที่ 5.1

แผนภูมิที่ 5.1 ลักษณะแผนภูมิขององค์กร

ดังแผนภูมิที่ 5.1 เห็นได้ว่าผู้ประกอบการ หรือประธานกลุ่ม จะรับใบสั่ง (Order) ตามที่ลูกค้าสั่ง ก่อนจึงจะเริ่มทำผลิตภัณฑ์ และจ้างงานให้ผู้ดำเนินงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นลูกค้าจะมารับ ไปจำหน่ายต่อตามที่ต่าง ๆ โดยมีคุณสุภาพเป็นผู้ผลิตด้วยตนเอง และควบคุมการผลิตทุกขั้นตอน

1.2 ข้อมูลลักษณะการออกแบบ การผลิต การประเมินผลคุณภาพ การตลาด และการเงิน

1.2.1 การออกแบบ

รูปแบบการออกแบบกลุ่มผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์ของใช้จากขวดน้ำอัดลมพลาสติก (รีไซเคิลขยะ) สำหรับการออกแบบสินค้าตัวใหม่ มีการออกแบบ แบบใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อไม่ให้ซ้ำกับรูปแบบเดิมที่มีอยู่ ในการออกแบบนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะของวัสดุเสียก่อน เนื่องจากวัสดุที่ใช้เป็น ขยะประเภทขวดพลาสติก ข้อจำกัดเกี่ยวกับรูปแบบจึงมีผลค่อนข้างมาก

1.2.2 การผลิต

การผลิตผลงาน กลุ่มผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์ของใช้จากขวดน้ำอัดลมพลาสติก (รีไซเคิลขยะ) ถ้าเป็นฤดูเทศกาลจะมีการผลิตทุกวันอยู่กันถึงกลางคืนจนเสร็จงาน แต่ถ้าไม่ใช่ฤดูเทศกาลสำคัญก็จะผลิตกันจนถึงเวลา 5 โมงเย็น มีการเข้มงวดเรื่องการผลิตให้ส่งทันตามกำหนด เพื่อไม่ให้ลูกค้าตำหนิ

1.2.3 การประเมินผลคุณภาพ

การผลิตสินค้าจากขวดน้ำพลาสติกนั้น ในชุมชนตำบลป่าป้อ เป็นสิ่งที่ถือว่าเป็นอุตสาหกรรมใหม่ของชุมชน ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นลักษณะของการรีไซเคิลของที่ไม่ใช่แล้วต่าง ๆ เช่น ที่ใส่กระดาษทิชชู ที่ใส่ไม้จิ้มฟัน โคมไฟโต๊ะหมู่บูชาและผลิตภัณฑ์งานฝีมือต่าง ๆ การควบคุมบริหารจัดการในกลุ่มเป็นแบบอุตสาหกรรมในครัวเรือน และยังไม่มีการแบ่งหน้าที่เป็นพิเศษ การประเมินผลคุณภาพ จึงจะช่วยกันประเมินผล เมื่อมีปัญหาที่จะช่วยกันปรับปรุงแก้ไขผลิตภัณฑ์วัสดุที่ใช้ในการผลิตนั้น

1.2.4 การตลาด

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์จะรับตามใบสั่ง มีการฝากขายตามร้านค้าในชุมชนของอำเภอคอยสะเก็ด ชุมชนใกล้เคียงในตัวเมืองเชียงใหม่ และตามที่ถูกคำสั่ง เพื่อนำไปจำหน่ายที่ต่าง ๆ เช่น ตลาดนัด งานวัด งานบุญเทศกาล งานประจำปี วันชะปะของดี และงานแสดงสินค้าของอำเภอต่าง ๆ เป็นต้น

1.2.5 การเงิน

มีการควบคุมค่าใช้จ่ายจะใช้วิธีแบ่งกำไรจากการขายไว้สำหรับซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เก็บไว้เพื่อความสะดวกในการทำงาน รายได้ของกลุ่มโดยเฉลี่ยประมาณ 8,000 บาท/เดือน อัตราการแบ่งรายได้ที่ได้รับมาจากการจำหน่ายสินค้า จะแบ่งเป็น 50 % ส่วนแรกจะนำเข้ากลุ่มเพื่อนำไปเป็นทุนในการผลิตครั้งต่อ ๆ ไป และอีก 50% ส่วนที่สองแบ่งให้สมาชิกแต่ละคนเท่า ๆ กัน ส่วนราคาสินค้าในปัจจุบันมีราคาตั้งแต่ 49 บาท ขึ้นไป ตามขนาดของสินค้าราคาต้นทุนของสินค้า เช่น สินค้าราคาชิ้นละ 49 บาท ราคาต้นทุนอยู่ที่ 10 บาท เป็นต้น

1.3 ขั้นตอนการผลิต ผลิตภัณฑ์จากน้ำอัดลมพลาสติก

1.3.1 วัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้

- 1) ขวดน้ำอัดลม
- 2) เครื่องบดกรี

1.3.2 ขั้นตอนในการผลิต

- 1) นำขวดมาล้างทำความสะอาดให้เรียบร้อย
- 2) เขียนลวดลายลงบนขวดพลาสติก
- 3) ใช้หัวแรงไฟฟ้าทำลวดลาย
- 4) ตัดส่วนเศษที่ไม่ต้องการออก เพื่อความสวยงาม
- 5) ขวดน้ำพลาสติกที่เสร็จสมบูรณ์

2. ผลิตภัณฑ์ตัดเย็บบ้านดอกแดง

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของผลิตภัณฑ์ตัดเย็บบ้านดอกแดง

กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ของชุมชนหมู่ 1 ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดงมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาเกือบ 15 ปีมาแล้ว จากสมาชิกทั้งหมด 9 คน คือ ประธานกลุ่ม และสมาชิก ซึ่งเป็นทั้งครูผู้สอนภูมิปัญญาชาวบ้าน มีความตั้งใจมากในการตัดเย็บ ต้องอาศัยความประณีต สะอาดอ่อน และความพยายามสูง มีสภาพความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย พอลูกพอกินเหมือนชาวพื้นบ้านทั่วไปตามชนบท ไม่ยึดติดกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ที่แพร่ขยายตามสังคมทั่วไป ที่มีความรู้ความเข้าใจการใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ดังภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2 กลุ่มผลิตภัณฑ์ตัดเย็บบ้านดอกแดง

2.1.1 ประวัติผู้ประกอบการ

คุณศรีพรรณ แก้วตา เป็นผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ตัดเย็บบ้านดอกแดงมีอายุ 56 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 61 หมู่ที่ 1 ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คุณศรีพรรณ มีสมาชิกภายในครอบครัวมีจำนวน 3 คน คุณศรีพรรณ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบอาชีพ ตัดเย็บผ้า เป็นอาชีพหลัก มีรายได้ เฉลี่ยประมาณ 5,000 บาท/เดือน อาชีพรอง คือ การทำนา มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 6,000 บาท/เดือน จากนั้นไม่นานจึงจัดตั้งกลุ่มอาชีพการเย็บผ้า เมื่อปี พ.ศ. 2537 โดยใช้ชื่อ กลุ่มผลิตภัณฑ์ตัดเย็บบ้านดอกแดง ดำรงตำแหน่งเป็นประธานกลุ่ม ลักษณะงานที่ทำนั้นจะทำตามแบบที่ลูกค้าสั่ง หรือต้องการ

2.1.2 สถานที่ตั้ง

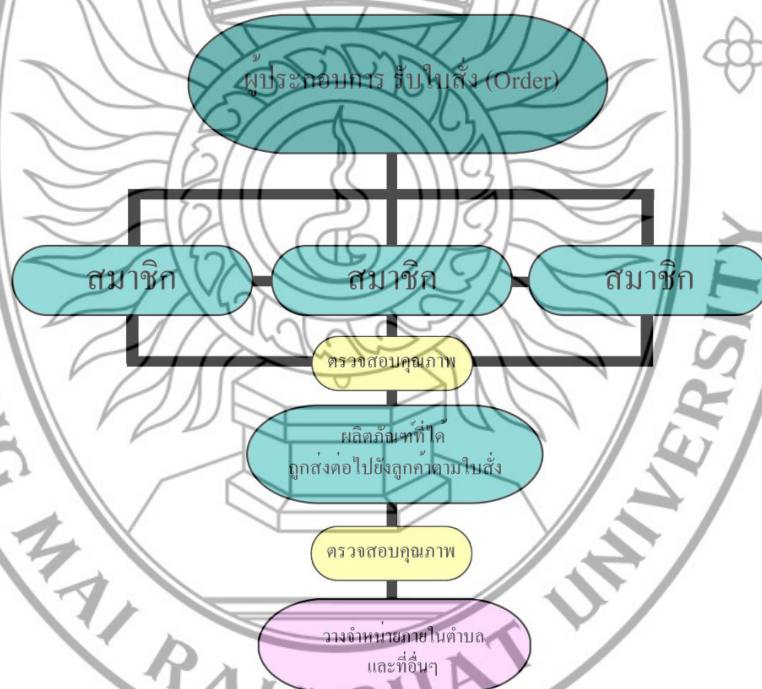
ทำเลที่ตั้งสถานประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์ตัดเย็บบ้านดอกแดง อยู่บ้านเลขที่ 61 หมู่ที่ 1 ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

2.1.3 ที่มาของวัตถุดิบ

ผลิตภัณฑ์กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง เช่น รองเท้าใส่ในบ้าน กระเป๋าชาวเขา ผ้าห่ม และที่นอนปิกนิก วัสดุส่วนใหญ่จึงเป็นวัตถุดิบที่เป็นผ้าไทยแท้ ๆ คุณศรีพรรณจะสั่งซื้อในโรงงานผลิตสินค้าประเภทผ้าในอำเภอดอยสะเก็ด และซื้อจากชาวเขาที่นำมาขายในตลาดวโรรส ส่วนวัสดุอื่นสามารถหาซื้อได้ตามห้างร้านทั่วไป

2.1.4 โครงสร้างองค์กร

โครงสร้างองค์กรกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง เป็นลักษณะการทำงานในครอบครัว เป็นการผลิตในชุมชนแบบอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีโครงสร้างองค์กร ดังแผนภูมิที่ 5.2

แผนภูมิที่ 5.2 ลักษณะแผนภูมิขององค์กร

ดังแผนภูมิที่ 5.2 จะเห็นได้ว่าคุณศรีพรรณ ผู้ประกอบการ หรือประธานกลุ่มจะรับใบสั่ง (Order) ตามที่ลูกค้าสั่ง ก่อนจึงเริ่มทำผลิตภัณฑ์ และจ้างงานให้ผู้ดำเนินงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไว้ คุณศรีพรรณจะแบ่งหน้าที่ออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยแบ่งตามความถนัด จากนั้น

ลูกค้าจะมารับเพื่อนำไปจำหน่ายต่อตามที่ต่าง ๆ โดยมีคุณศรีพรรณเป็นผู้ผลิตและควบคุมการผลิตทุกขั้นตอน

2.2 ข้อมูลลักษณะการออกแบบ การผลิต การประเมินผลคุณภาพ การตลาด และการเงิน

2.2.1 การออกแบบ

ด้านการออกแบบทางกลุ่มคงรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นแบบดั้งเดิม ยังไม่มีการพัฒนาออกแบบลวดลายใหม่ ๆ ขึ้น จึงผลิตสินค้าเป็นลวดลายซ้ำ ๆ แบบเดิม แต่อาจมีการตกแต่งลวดลายด้วยผ้าสีต่าง ๆ นำมาเย็บติดกันเป็นลวดลาย เป็นผ้าผืนใหม่ที่มีสีสันสวยงาม ผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มมีดังนี้ รองเท้าใส่ในบ้าน กระเป๋าชาวเขา ผ้าห่ม และที่นอนปิกนิก

2.2.2 การผลิต

คุณศรีพรรณเน้นให้มีการจัดเก็บรักษาวัสดุ และอุปกรณ์ไว้ให้เป็นหมวดหมู่ มีการทำความสะอาดในส่วน of สถานที่ เพราะการทำงานทุกวัน ในขั้นตอนการผลิตจะยุ่งยาก เศษผ้า และเศษด้ายที่เหลือจากผลิตจึงมีค่อนข้างมาก ถ้าเป็นฤดูเทศกาลจะมีการผลิตทุกวัน อยู่กันถึงกลางคืนจนเสร็จงาน แต่ถ้าไม่ใช่ฤดูเทศกาลถ้าลูกค้าก็จะผลิตกันในเวลาว่างเท่านั้น คุณศรีพรรณยังเข้มงวดเรื่องการผลิตให้ส่งทันตามกำหนด ที่ลูกค้าสั่ง

2.2.3 การประเมินผลคุณภาพ

ในการประเมินคุณภาพของ คุณศรีพรรณ จะเป็นตรวจสอบด้วยตนเองก่อนในระดับหนึ่ง แต่โดยรวมแล้วจะตรวจสอบร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ เนื่องจากผลิตภัณฑ์มีหลายชนิด แบ่งกลุ่มกันทำ จึงช่วยกันดู คอยรับฟัง และช่วยกันวิเคราะห์รายละเอียดของผลงาน ก่อนจะส่งให้กับลูกค้า เมื่อมีปัญหา ก็จะช่วยกันปรับปรุงแก้ไขผลิตภัณฑ์

2.2.4 การตลาด

ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่รับทำตามใบสั่ง เพื่อขายส่ง และนำไปจำหน่ายตามสถานที่ต่าง ๆ ตามร้านค้าในชุมชนอำเภอหางดง ชุมชนใกล้เคียงในตัวเมืองเชียงใหม่ ตามโอกาส ช่วงเทศกาลสำคัญ เช่น งานปีใหม่ วันสงกรานต์ และงานบุญประเพณีต่าง ๆ ทางกลุ่มจะระดมช่วยกันในทุก ๆ ด้าน เพื่อจะผลิตสินค้าของทางกลุ่มออกมาให้ทันต่อความต้องการของลูกค้า

2.2.5 การเงิน

รายได้สุทธิของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม รายได้หลักของสมาชิกจะได้จากการทำอาชีพทำสวน หรือบางครั้งก็รับจ้างทั่วไป แต่เงินที่ได้มานั้น ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายภายในครอบครัว และดำรงชีพในชีวิตประจำวัน การควบคุมค่าใช้จ่ายจะใช้วิธีแบ่งกำไรจากการขายไว้สำหรับซื้อวัสดุอุปกรณ์ เก็บไว้เพื่อความสะดวกในการทำงาน

รายได้ของกลุ่มโดยเฉลี่ยจะแบ่งรายได้ที่ได้รับมาจากการจำหน่ายสินค้าจะแบ่งเป็น 50% ส่วนแรกจะนำเข้ากลุ่มเพื่อนำไปเป็นทุนในการผลิตครั้งต่อไป และอีก 50% ส่วนที่สอง จะแบ่งให้สมาชิกแต่ละคน เป็นค่าใช้จ่าย ในครอบครัว หรือในชีวิตประจำวันได้ และยังนำไปเก็บสะสมเป็นทุนในครอบครัวไว้ใช้ยามฉุกเฉินตามความจำเป็น แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าที่สามารถจำหน่ายได้มากน้อยแค่ไหน ส่วนราคาสินค้านั้นจะขึ้นอยู่กับขนาดของสินค้า และราคาต้นทุนของสินค้า เช่น ราคาขายอยู่ที่ 25 บาท ต้นทุนจะอยู่ที่ 20 บาท เป็นต้น

2.3 ขั้นตอนการผลิต ผลิตภัณฑ์กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง

2.3.1 ขั้นตอนการผลิต รองเท้าใส่ในบ้าน

- 1) วัสดุุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้
 - 1.1) ผ้าสำเร็จรูป
 - 1.2) ฟองน้ำ
 - 1.3) หนัง
- 2) ขั้นตอนในการผลิต
 - 2.1) ตัดผ้าตามแบบรองเท้าให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ
 - 2.2) ประกอบฟองน้ำเข้ากับตัวผ้า
 - 2.3) เมื่อเย็บทั้ง 2 ดิกันแล้วนำหนังมาประกอบอีกที
 - 2.4) เก็บสายละเอียดให้เรียบร้อย
 - 2.5) บรรจุในบรรจุภัณฑ์

2.3.2 ขั้นตอนการผลิต กระเป๋าชาวเขา

- 1) วัสดุุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้
 - 1.1) ผ้าชาวเขา
 - 1.2) ผ้ากาวย
 - 1.3) ฟองน้ำ/ผ้าซับใน
 - 1.4) เข็ม ค้าย
- 2) ขั้นตอนในการผลิต
 - 2.1) เลือกผ้าชาวเขามา แล้วนำไปต้ม ซัก รีดให้สะอาด
 - 2.2) ตัดผ้าจาก Pattern แบบต่าง ๆ ที่ต้องการ
 - 2.3) รีดผ้าให้เรียบลงบนผ้ากาวย ฟองน้ำ และผ้าซับใน
 - 2.4) เย็บตามแบบที่ตัดไว้
 - 2.5) ตกแต่ง และตรวจสอบความเรียบร้อย

2.3.3 ขั้นตอนการผลิต ผ้าห่มนวม

1) วัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้

- 1.1) ผ้าโพลี
- 1.2) ฟองน้ำ

2) ขั้นตอนในการผลิต

- 2.1) เตรียมผ้าโพลี
- 2.2) เย็บขอบผ้า 3 ด้านให้เรียบร้อย
- 2.3) นำฟองน้ำใส่เข้าไปข้างในจนเต็ม
- 2.4) เย็บปิดให้เรียบร้อย

2.3.4 ขั้นตอนการผลิต ที่นอนปิกนิก

1) วัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้

- 1.1) ผ้าสำเร็จรูป
- 1.2) ซิป
- 1.3) ฟองน้ำ

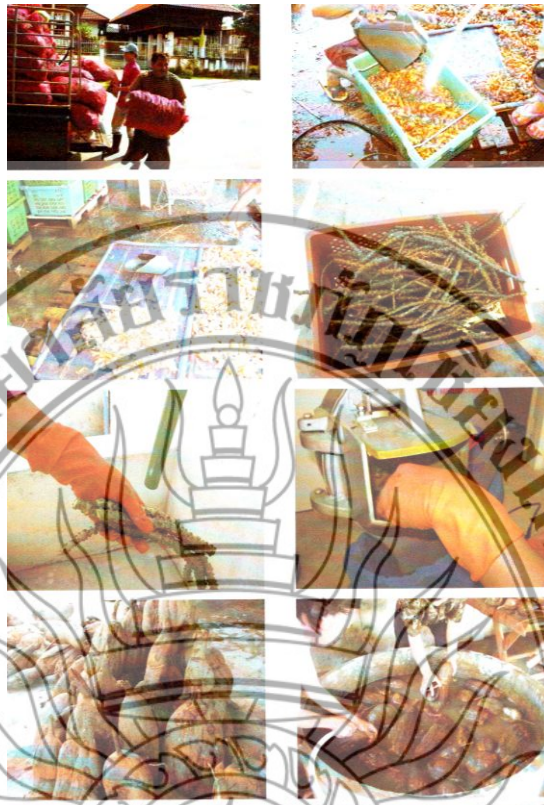
2) ขั้นตอนในการผลิต

- 2.1) เตรียมผ้าสำเร็จรูป
- 2.2) เย็บขอบผ้า 3 ด้านให้เรียบร้อย
- 2.3) นำฟองน้ำใส่เข้าไปข้างในจนเต็ม
- 2.4) เย็บด้านที่เหลือแล้วนำซิปเย็บติด เพื่อให้สามารถถอดออกซักได้
- 2.5) เก็บลายละเอียด ตกแต่งให้เรียบร้อย

3. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรขมิ้นชัน ดอกอัญชัน มะขามป้อมและไพลอบแห้งของกลุ่มพัฒนา วัตถุดิบและแปรรูปสมุนไพรภาคเหนือ

3.1 ข้อมูลพื้นฐานผลิตภัณฑ์สมุนไพรขมิ้นชัน ดอกอัญชัน มะขามป้อม และไพลอบแห้ง

การแปรรูปสมุนไพรไทย สมุนไพรนับเป็นเทคโนโลยีพื้นบ้านที่สำคัญ ประการหนึ่งในการดูแลสุขภาพ สุขภาพ ตนเองของประชาชนไทย และเป็นวิทยาการที่เหมาะสมในงานสาธารณสุขมูลฐาน สมุนไพรที่ส่งเสริม ในงานสาธารณสุขมูลฐาน ประกอบด้วยสมุนไพรเดี่ยว และสมุนไพรแบบตำหรับ (ยาไทย) อาจกล่าวได้ว่าสมุนไพรสำหรับงานสาธารณสุขมูลฐาน คือสมุนไพรที่ใช้ใน การส่งเสริม สุขภาพและการรักษาโรคก่อให้เกิดประโยชน์ นับเป็นการสร้างรายได้จากสมุนไพรในท้องถิ่น นำมาแปรรูปให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากเดิม ดังภาพที่ 5.3

ภาพที่ 5.3 การพัฒนาวัตถุดิบโดยแปรรูปกลุ่มพัฒนาวัตถุดิบ และแปรรูปสมุนไพรภาคเหนือ

3.1.1 ประวัติผู้ประกอบการ

คุณสุริยา พรหมกร เป็นผู้ประกอบการกลุ่มพัฒนาวัตถุดิบ และแปรรูปสมุนไพรภาคเหนือ มีอายุ 39 ปี อยู่บ้านเลขที่ 27 หมู่ 2 ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คุณสุริยามีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 6 คน ประกอบอาชีพการทำนา เป็นอาชีพหลัก มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 2,000 บาท / เดือน และรับจ้างเป็นอาชีพเสริม มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 1,000 บาท/เดือน จากนั้นไม่นานคุณสุริยาเข้ากลุ่มพัฒนาวัตถุดิบ และแปรรูปสมุนไพรภาคเหนือ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานกลุ่ม และเลขานุการกลุ่มพัฒนาวัตถุดิบ และแปรรูปสมุนไพรภาคเหนือสำหรับความรู้ด้านการผลิตนั้น คุณสุริยา และคนในกลุ่มได้มีโอกาสไปศึกษาการแปรรูปขั้นพื้นฐานที่การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ คุณสุริยาได้รับความรู้จากวิทยากรเคหะกิจเกษตรตำบลเรียนรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์

3.1.2 สถานที่ตั้ง

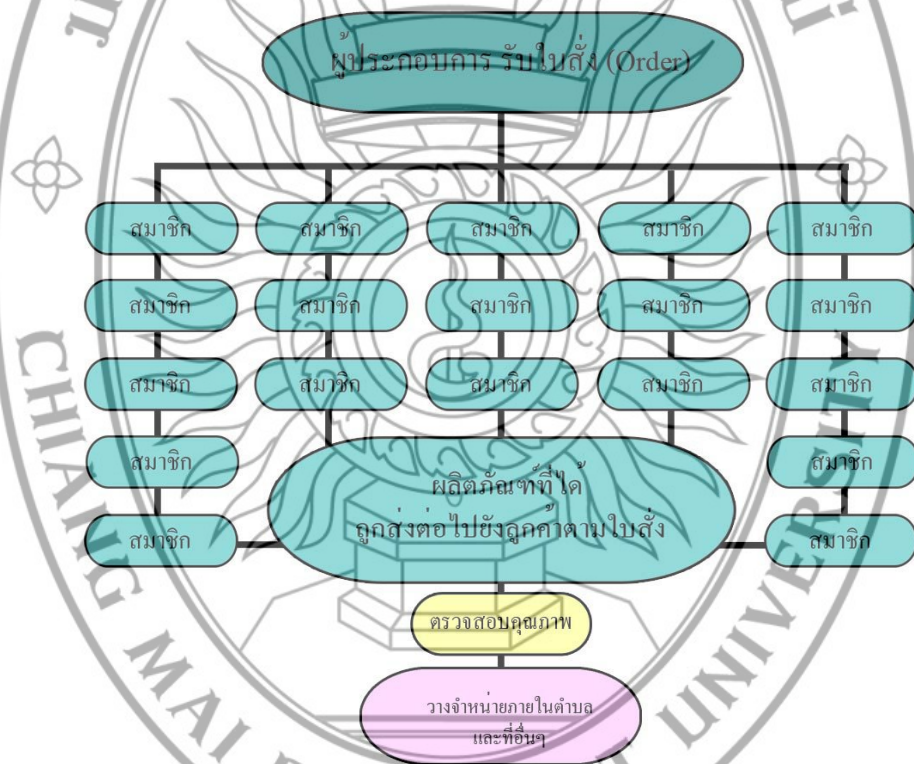
ทำเลที่ตั้งสถานประกอบการกลุ่มพัฒนาวัตถุดิบ และแปรรูปสมุนไพรภาคเหนือ อยู่บ้านเลขที่ 27 หมู่ 2 ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

3.1.3 ที่มาของวัตถุดิบ

ส่วนใหญ่จะผลิตตามวัตถุดิบที่มีอยู่ ในช่วงฤดูนั้น ๆ ผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มทำการแปรรูป คือ สมุนไพรขมิ้นชันขึ้นอบแห้ง ดอกอัญชันอบแห้ง มะขามป้อมอบแห้ง และสมุนไพรอบแห้งต่าง ๆ วัตถุดิบส่วนใหญ่นั้นได้มาจากการสั่งซื้อจากชุมชนของชุมชนสุริยา และชุมชนใกล้เคียง ส่วนวัตถุดิบอื่น ๆ สามารถหาซื้อได้ตามห้างร้านทั่วไป เช่น ตลาดวโรรส

3.1.4 โครงสร้างองค์กร

โครงสร้างองค์กร กลุ่มพัฒนาวัตถุดิบ และแปรรูปสมุนไพรภาคเหนือ เป็นลักษณะการทำงานในครอบครัว หรือเครือญาติ เป็นการผลิตในชุมชนตามรูปแบบอุตสาหกรรมขนาดเล็ก จึงมีโครงสร้างขององค์กร ที่ไม่ซับซ้อน ดังแผนภูมิที่ 5.2

แผนภูมิที่ 5.3 ลักษณะแผนภูมิขององค์กร

ดังแผนภูมิที่ 5.3 เห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการ หรือประธานกลุ่ม จะทำหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกทุกคน เพื่อชี้แนะในด้านต่าง ๆ ทำความเข้าใจ ด้านการบริหารจัดการทุก ๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดประชุมเป็นระยะ เช่นการจัดซื้อวัตถุดิบ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

3.2 ข้อมูลลักษณะการออกแบบ การผลิต การประเมินผลคุณภาพ การตลาด และการเงิน

3.2.1 การออกแบบ

เน้นให้มีบรรจุภัณฑ์ที่สะอาด มิดชิด สวยงามได้มาตรฐานสูงใจให้ผู้บริโภคสนใจ ในสินค้า สังเกตได้จากการเลือกใช้วัสดุ สี การจัดรูปแบบ คู่มือรับชมและสามารถเข้าใจง่าย จากนั้นจึงนำผลจากที่ออกแบบไว้คิดลงโดยมีชื่อสินค้า และตราสัญลักษณ์ต่าง ๆ ถูกต้องครบถ้วน

3.2.2 การผลิต

ด้านการผลิตจะแบ่งตามความสามารถของแต่ละคน คุณสุริยาจะเป็นผู้กระจายงานให้ทุกคนในกลุ่มจะช่วยกันทำ ตามความถนัดของแต่ละบุคคล การผลิตเริ่มตั้งแต่วันที่ 8.00-17.00 น. ระยะเวลาการผลิต 8 ชั่วโมง ต่อผลิตภัณฑ์ 1 ชนิด

มีการดูแลวัตถุดิบ โดยการเก็บไว้เป็นหมวดหมู่ มีการทำความสะอาดบริเวณโรงงานผลิตทุกวัน เศษวัสดุ หรือ ขยะที่ไม่ใช้จะเก็บใส่ถุงขยะทิ้ง ทุกวัน

3.2.3 การประเมินผลคุณภาพ

การประเมิน และวิเคราะห์ผลผลิตที่ จะประเมินกันเองภายในกลุ่มให้สมาชิก ที่ผ่านการอบรมสัมมนา และการศึกษาจากสถานศึกษาที่ต่าง ๆ เป็นผู้ประเมิน เนื่องจากมีประสบการณ์มากพอในการประเมินผล และรู้หลักเกณฑ์การประเมินเป็นอย่างดี

3.2.4 การตลาด

เนื่องจากนโยบายการพัฒนาชุมชนอำเภอออยสะเก็ด ที่มีหน้าที่ประสานกับชุมชนให้คำแนะนำตามนโยบายของรัฐ จากเอกสารทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (2550 : 2) ที่มุ่งให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค จึงทำให้ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มมียอดขายดีขึ้น นอกจากนั้นยังมีการเสนอสินค้าที่ร้านค้าต่าง ๆ ตามหมู่บ้าน บริษัท ชูเปอร์มาร์เก็ต และห้างร้านที่จำหน่ายสมุนไพร โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เป็นการนำเสนอสินค้าให้กับผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการสั่งซื้อโดยตรง

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มพัฒนาวัตถุดิบ และแปรรูปสมุนไพรภาคเหนือ จะมีการวางขายในร้านค้าแถวชุมชนอำเภอออยสะเก็ด และอำเภอใกล้เคียงในจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงเวลาที่สินค้าสามารถจำหน่ายได้มากจะเป็นช่วงเทศกาล ทางกลุ่มต้องผลิตสินค้ามาวางจำหน่ายเป็นจำนวนมาก และมีผู้ซื้อสินค้ากันมาก

3.2.5 การเงิน

รายได้ของกลุ่มโดยเฉลี่ย ที่ได้จากการจำหน่ายสินค้า แบ่งเป็น 20 % ส่วนแรกนำเข้ากลุ่มเพื่อนำไปเป็นทุนในการผลิตครั้งต่อ ๆ ไปเป็นการควบคุมค่าใช้จ่าย โดยจัดทำงบประมาณ

ไว้สำหรับซื้อวัตถุดิบ เตรียมไว้ล่วงหน้า และอีก 80% ส่วนที่สองจะแบ่งให้สมาชิกแต่ละคน ขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าที่สามารถจำหน่ายได้มากน้อยแค่ไหน ส่วนราคาสินค้านั้นจะขึ้นอยู่กับขนาดของสินค้า และราคาต้นทุนของสินค้า

3.3 ขั้นตอนการผลิตกลุ่มพัฒนาวัตถุดิบ และแปรรูปสมุนไพรภาคเหนือ

3.3.1 ขั้นตอนการผลิตขมิ้นชันอบแห้ง

1) วัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมี ดังนี้

1.1) ขมิ้น

2) ขั้นตอนในการผลิต

- 2.1) นำขมิ้นมาล้างทำความสะอาด
- 2.2) นำขมิ้นที่ล้างแล้วเข้าเครื่องอบแห้ง
- 2.3) นำไปตากแดด เพื่อไล่ความชื้น
- 2.4) เมื่อแห้งแล้วนำไปบดให้ละเอียด
- 2.5) บรรจุในบรรจุภัณฑ์ จัดตกแต่งให้สวยงาม

3.3.2 ขั้นตอนการผลิตไพลอบแห้ง

1) วัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมี ดังนี้

1.1) ไพล

2) ขั้นตอนในการผลิต

- 2.1) นำไพลมาล้างทำความสะอาด
- 2.2) นำไพลที่ล้างแล้วมาหั่นให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ พอประมาณ
- 2.3) นำไปตากแดด เพื่อไล่ความชื้น
- 2.4) เมื่อแห้งแล้วนำไปบดให้ละเอียด
- 2.5) บรรจุในบรรจุภัณฑ์ จัดตกแต่งให้สวยงาม

3.3.3 ขั้นตอนการผลิตมะขามป้อมอบแห้ง

1) วัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้

1.1) มะขามป้อม

2) ขั้นตอนในการผลิต

- 2.1) นำมะขามป้อมมาล้างทำความสะอาด
- 2.2) นำไปตากแดดให้แห้ง
- 2.3) นำมะขามป้อมที่ตากแดดครบแรก เข้าเครื่องอบแห้ง
- 2.4) นำไปตากแดดรอบ 2 เพื่อไล่ความชื้น

2.5) เมื่อแห้งแล้วนำไปบดให้ละเอียด

2.6) บรรจุในบรรจุภัณฑ์ จัดตกแต่งให้สวยงาม

4. ผลลัพธ์ที่บันทึกของกลุ่มงานปั้นศิลปะตกแต่ง

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผลลัพธ์ที่บันทึก

นานมาแล้วที่มนุษย์ได้รู้จักการนำวัตถุดิบที่อยู่ใกล้ตัวหรือในท้องถิ่นมาดัดแปลงเป็นสิ่งของเครื่องใช้ จากขั้นตอนที่ง่ายจนวิวัฒนาการสู่ความละเอียดอ่อน ประณีตงดงามในเชิงศิลปะ และประโยชน์ใช้สอย จนสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี การปั้นเป็นศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่รู้จักกันมาช้านาน กลุ่มงานปั้นศิลปะตกแต่ง เป็นกลุ่มที่ทำงานปั้นโดยใช้ช่างฝีมือที่มีประสบการณ์สูง ผลลัพธ์ที่ตำบลสง่าบ้านส่วนใหญ่ เป็นผลงานของช่างจากชุมชนหมู่ 1 และชุมชนใกล้เคียงในตำบลสง่าบ้าน จึงได้รวมกลุ่มกัน และขยายกิจการกลุ่มมาเรื่อย ๆ จนได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ โคดเค้น มีรูปแบบทันสมัย ตรงตามความต้องการของตลาดในด้านมาตรฐานการผลิต ความสำเร็จ และความแข็งแรง

4.1.1 ประวัติผู้ประกอบการ

คุณธีรวุฒิ นงศ์ยา เป็นผู้ประกอบการกลุ่มที่ทำงานปั้นโดยใช้ช่างฝีมือมีอายุ 32 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 62 หมู่ที่ 1 ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คุณธีรวุฒิมีสมาชิกในครอบครัวมีจำนวน 2 คน ด้านการศึกษาจบการศึกษาระดับ ปวส. อาชีพปัจจุบัน คือ งานเหมาปั้น มีรายได้โดยเฉลี่ย 17,000 บาท/เดือน คุณธีรวุฒิมีอาชีพเสริม คือ การงานหล่อพระพุทธรูป และงานหล่อรัชกาลที่ ๙ มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 5,000 บาท/เดือน ลักษณะงานที่ทำนั้นทำตามแบบลูกค้าสั่ง หรืองานเหมาขึ้น

4.1.2 สถานที่ตั้ง

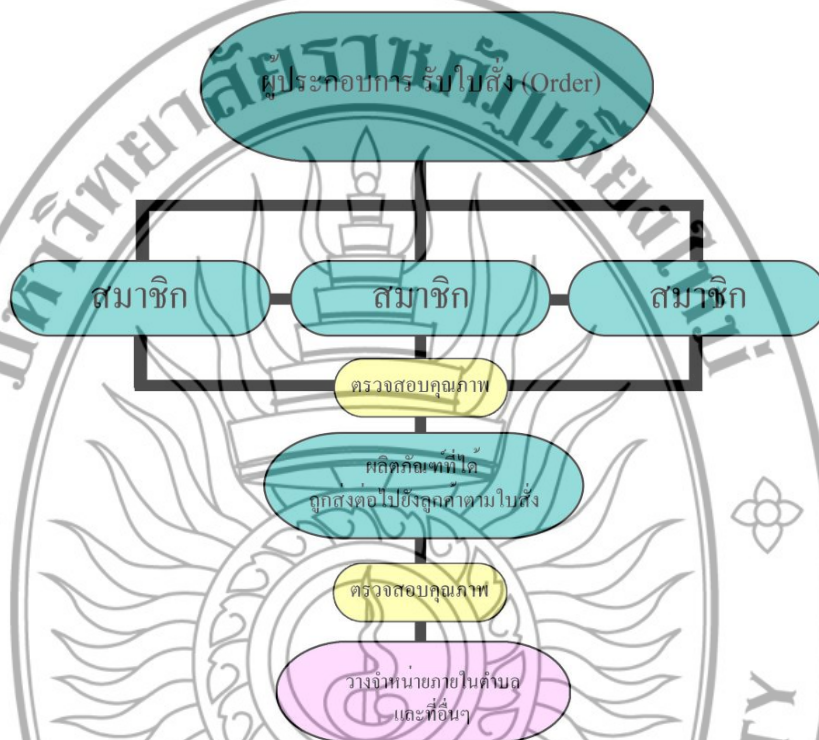
ทำเลที่ตั้งสถานประกอบการกลุ่มที่ทำงานปั้นโดยใช้ช่างฝีมือ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 62 หมู่ที่ 1 ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

4.1.3 ที่มาของวัตถุดิบ

ผลลัพธ์ที่กลุ่มที่ทำงานปั้นโดยใช้ช่างฝีมือ ส่วนใหญ่ คือ งานหล่อพระพุทธรูป งานหล่อรัชกาลที่ ๙ และพระเครื่อง ส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบที่เป็นไม้ ตอไม้เก่า และปูน วัตถุดิบนี้ได้มาจากการสั่งซื้อจากร้านค้าขายวัสดุก่อสร้างทั่วไป ถ้าสั่งซื้อในจำนวนมากจะได้ราคาที่ถูกลง ช่วงเวลาที่สมาชิกในกลุ่มจะทำการผลิตนั้น จะทำงานกัน เมื่อมีลูกค้าสั่งหรือทำกันตอนมีเวลาว่าง และช่วงก่อนฤดูฝนจะผลิตเพื่อไว้ เพราะฤดูฝนวัตถุดิบ จะหายาก

4.1.4 โครงสร้างองค์กร

โครงสร้างกลุ่มที่ทำงานป็นโดยใช้ช่างฝีมือ มีการทำงาน และผลิตในชุมชนตามรูปแบบอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เป็นการทำงานในลักษณะเครือข่ายหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียง จึงมีโครงสร้างขององค์กร ที่ไม่ซับซ้อน ดังแผนภูมิที่ 5.4

แผนภูมิที่ 5.4 ลักษณะแผนภูมิขององค์กร

ดังแผนภูมิที่ 5.4 จะเห็นได้ว่าคุณธีรวิทย์ ซึ่งผู้ประกอบการ หรือประธานกลุ่ม จะรับใบสั่ง (Order) ตามที่ลูกค้าสั่ง ก่อนจึงจะเริ่มทำผลิตภัณฑ์ และจ้างงานให้แก่ผู้ดำเนินงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไว้ คุณธีรวิทย์จะแบ่งหน้าที่ออกเป็นกลุ่มๆ โดยการแบ่งตามความถนัด จากนั้นลูกค้าจะมารับ ไปจัดหน้าต่อตามที่ต่างๆ โดยมีคุณธีรวิทย์ เป็นผู้ผลิตด้วยตนเอง และควบคุมการผลิตทุกขั้นตอน

4.2 ข้อมูลลักษณะการออกแบบ การผลิต การประเมินผลคุณภาพ การตลาด และการเงิน

4.2.1 การออกแบบ

กลุ่มงานปั้นศิลปะตกแต่ง มีสมาชิกในกลุ่ม 3 คน การผลิตส่วนใหญ่จะผลิตตามผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และออกแบบชิ้นใหม่สำหรับลูกค้า หรือทำตามแบบที่ลูกค้านำมาให้ผลิตภัณฑ์ที่ทำ คือ งานหล่อพระพุทธรูป งานหล่อรัชกาลที่ ๙ และพระเครื่อง สำหรับ การออกแบบนั้นผลงานส่วนใหญ่จะทำตามกันมา สืบทอดตามบรรพบุรุษเป็นลักษณะผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิมจะออกแบบใหม่

ก็ต่อเมื่อ มีผู้เอาแบบมาให้การตกแต่งลวดลายนั้น ไม่มีการคิดค้นรูปแบบที่ซับซ้อน ยังไม่มีการพัฒนาการออกแบบลวดลายใหม่ ๆ ขึ้น จึงใช้ลวดลายซ้ำ ๆ แบบเดิม

การดูแลวัสดุ วัตถุดิบ จะมีการเก็บรักษาไว้เป็นหมวดหมู่ มีการทำความสะอาดในส่วน of สถานที่ การทำงานทุกวัน สถานที่ใช้บริเวณลานหน้าบ้าน เป็นที่ผลิตผลงาน

4.2.2 การผลิต

จะแบ่งตามความสามารถของแต่ละคน คุณธีรวิฑูจะเป็นผู้กระจายงานให้ทุกคนในกลุ่มจะช่วยกันทำตามความถนัดของแต่ละบุคคล การผลิตจะทำทุกวันอยู่ถึงกลางคืนจนเสร็จงาน แต่ถ้าไม่ใช่ฤดูเทศกาลสำคัญก็จะผลิตกันจนถึงเวลา 5 โมงเย็น มีการเข้มงวดเรื่องการผลิตให้ทันตามกำหนด เพื่อให้ลูกค้ากำหนด

4.2.3 การประเมินผลคุณภาพ

คุณธีรวิฑู ผู้ประกอบการกลุ่มจะเป็นผู้ประเมินผลคุณภาพทำการตรวจสอบก่อนส่งให้กับลูกค้าตามคำสั่งโดยมีสมาชิกในกลุ่มคอยรับฟัง และช่วยกันวิเคราะห์รายละเอียดของผลงานก่อนจะส่งให้กับลูกค้า แต่เมื่อมีปัญหา ก็จะช่วยกันปรับปรุง และหาทางแก้ไขผลิตภัณฑ์ หรือปรับเปลี่ยนวัสดุที่ใช้ในการผลิตให้ดีขึ้น

4.2.4 การตลาด

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มงานปั้นศิลปะตกแต่ง จะมีการวางขายในร้านค้าชุมชนอำเภอคอยสะแก และส่งไปยังพ่อค้าคนกลางที่นำไปจำหน่ายตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ถนนคนเดินท่าแพ ในที่บาร์ชา เป็นต้น ช่วงเวลาที่สินค้าสามารถจำหน่ายได้มากจะเป็นช่วงเทศกาล โดยเฉพาะเทศกาลมหรหรรรมของตกแต่งบ้าน ทางกลุ่มต้องผลิตสินค้ามาวางจำหน่ายเป็นจำนวนมากและมีผู้ซื้อสินค้ากันมาก ในช่วงเทศกาลรองลงมา ได้แก่ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ และงานบุญตามประเพณีต่าง ๆ จึงทำให้สมาชิกในกลุ่มมีรายได้เสริมกันทุกคน

4.2.5 การเงิน

รายได้ของกลุ่มโดยเฉลี่ย จะมีอัตราการแบ่งรายได้ที่ได้รับมาจากการจำหน่ายสินค้า แบ่งเป็น 50% ส่วนแรกนำเข้ากลุ่มเพื่อนำไปเป็นทุนในการผลิตครั้งต่อ ๆ ไป เป็นการควบคุมค่าใช้จ่ายจะใช้วิธีแบ่งกำไรจากการขายไว้สำหรับซื้อวัสดุอุปกรณ์เก็บไว้ เพื่อความสะดวกในการทำงาน และอีก 50 % ส่วนที่สอง จะแบ่งให้สมาชิกแต่ละคนขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าที่สามารถจำหน่ายได้มากน้อยแค่ไหน ส่วนราคาสินค้า ในปัจจุบันมีราคาตั้งแต่ 70 บาทขึ้นไป ตามขนาดของสินค้านั้น ต้นทุนของสินค้า เช่น ราคายา 70 บาท ต้นทุนจะอยู่ที่ 18 บาท เป็นต้น

4.3 ขั้นตอนการผลิตงานหล่อพระพุทธรูป งานหล่อรัชกาลที่ 5 พระเครื่อง

4.3.1 วัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้

- 1) แม่พิมพ์ยางพารา
- 2) ปูน
- 3) สี

4.3.2 ขั้นตอนในการผลิต

- 1) ผสมปูนเพื่อทำพิมพ์
- 2) หล่อพิมพ์
- 3) ลงสี
- 4) ตกแต่งให้สวยงาม

5. ผลิตภัณฑ์ร่มไม้ไผ่ ของกลุ่มหัตถกรรมทำร่มไม้ไผ่บ้านป่าจั่ว

5.1 ข้อมูลพื้นฐานของผลิตภัณฑ์ร่มไม้ไผ่

หัตถกรรมทำร่มไม้ไผ่เป็นงานฝีมือคนไทยที่ทำมาแต่โบราณ โดยให้ไม้ไผ่ ไม้กะต้อน ให้เกิดประโยชน์ งานที่ประณีตบรรจงด้วยฝีมือเชิงช่างอย่างที่เราเรียกกันว่า หัตถศิลป์ เช่นเดียวกับงานไม้แกะสลัก ซึ่งเป็นงานที่สร้างขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ตามโลกทัศน์ของสังคม นั้นๆ ส่วนงานหัตถกรรมของชาวบ้านนั้นสร้างขึ้นสนอง ความต้องการ ของชาวบ้านโดยเฉพาะ เช่น ผ้าทอ หม้อดินเผา หรือเครื่องจักรสาน เป็นการสร้างรายได้ในท้องถิ่นที่แต่เดิมปลูกไว้เพื่อขาย และ ประกอบอาหาร นำมาแปรรูปให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากเดิม จนสามารถสร้างเป็นอาชีพหลักได้

สำหรับการทำหัตถกรรมทำร่มไม้ไผ่บ้านป่าจั่ว เริ่มแรกได้รับการสนับสนุนจาก (พช.) ในการนำสินค้าไปจำหน่าย ทำให้ชุมชนเกิดรายได้ โดยมีสถานที่ตั้งประกอบการที่อยู่ในชุมชน และในบ้านเรือน ด้านมาตรฐานการผลิต มีการทดสอบความแข็งแรง และสวยงาม มีการรับรองคุณภาพจากกรรมการกลุ่ม ดังภาพที่ 5.5

ภาพที่ 5.5 ผลิตภัณฑ์ร่มไม้ไผ่

5.1.1 ประวัติผู้ประกอบการ

คุณอารีรักษ์ คู่หมทอง ผู้ประกอบการหัตถกรรมทำร่มไม้ไผ่บ้านป่าจั่ว อายุ 38 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 91 หมู่ 3 ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คุณอารีรักษ์ประกอบอาชีพทำร่มเป็นอาชีพหลัก และมีงานอื่นที่นอกเหนือจากการทำอาชีพหลัก คือ ค้าขาย คุณอารีรักษ์มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้ว 12 ปี มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 5,000 บาท/เดือน ด้านการศึกษา คุณอารีรักษ์เข้าร่วมการอบรม เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการและการผลิต และความรู้ด้านการประกอบอาชีพ ก่อนเริ่มต้นจัดตั้งเป็นกลุ่มมีการคิดที่จะนำเอาประโยชน์ของไม้ไผ่ และไม้กะต้อนมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยการแปรรูปเป็นหัตถกรรมไม้ไผ่ เช่น ร่มสนาม ร่มโมเดล ร่มมือถือ และตุ๊กตาจากเศษผ้า การจำหน่ายหัตถกรรมทำร่มไม้ไผ่มีการจำหน่ายภายในชุมชน ร้านค้ามารับเอง และ (พช.) คุณอารีรักษ์มีพ่อ แม่ น้า และป้าสอนหัตถกรรมทำร่มไม้ไผ่ภายในหมู่บ้าน หลังจากนั้นเริ่มมีการพัฒนาหัตถกรรมมาตลอดจนถึงปัจจุบัน จนตอนนี้เป็นกลุ่มใหญ่ และมีชื่อเสียงจนเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

5.1.2 สถานที่ตั้ง

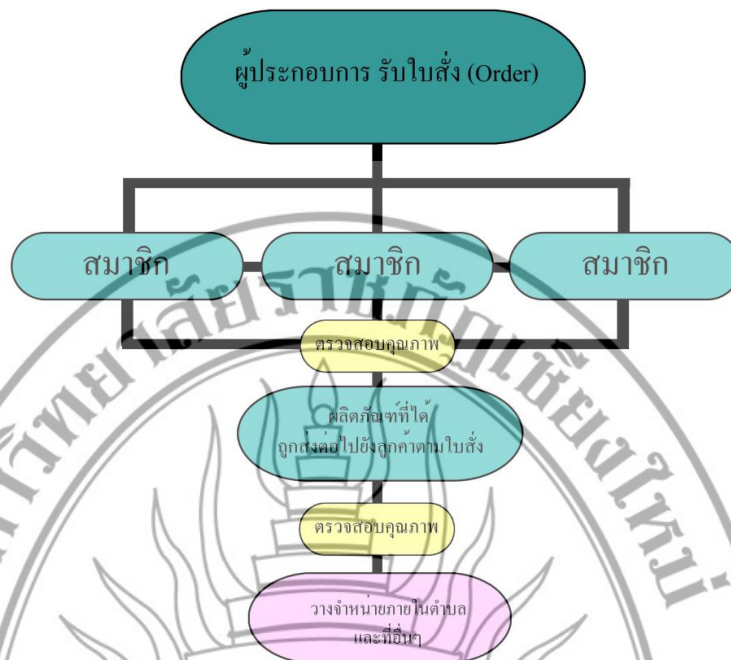
ทำเลที่ตั้งสถานประกอบการกลุ่มหัตถกรรมทำร่มไม้ไผ่บ้านป่าจั่ว ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 91 หมู่ 3 ตำบลสง่าบ้าน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

5.1.3 ที่มาของวัตถุดิบ

การทำหัตถกรรมทำร่มไม้ไผ่บ้านป่าจั่ว คุณอารีรักษ์มีการจัดซื้อวัตถุดิบได้มาจากชุมชนของตนเอง และที่ปลูกเองบ้าง เพื่อเป็นการกระจายรายได้แก่คนในชุมชน แต่ปัญหาที่พบ คือ ราคาวัสดุ และอุปกรณ์มีราคาแพงมากขึ้น ซึ่งคุณอารีรักษ์มีความจำเป็นต้องใช้จำนวนมาก ในฤดูฝนวัตถุดิบจะหายากมากขึ้น เนื่องจากอากาศชื้นทำให้เกิดปัญหาในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์

5.1.4 โครงสร้างองค์กร

โครงสร้างองค์กรการผลิตสินค้าในกลุ่มหัตถกรรมทำร่มไม้ไผ่บ้านป่าจั่ว เป็นการผลิตในชุมชน รูปแบบโครงสร้างองค์กรจึงมีขนาดเล็ก ความสัมพันธ์ภายในองค์กรจึงมีลักษณะทำงานกันเป็นครอบครัว หรือเครือญาติ จึงมีโครงสร้างองค์กรที่ไม่ซับซ้อน ดังแผนภูมิที่ 5.5

แผนภูมิที่ 5.5 ลักษณะแผนภูมิขององค์กร

ดังแผนภูมิที่ 5.5 หน้าที่และบทบาทของคุณอารักษ์นั้น จะมีการประสานงานกับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม ก่อนจึงเริ่มทำผลิตภัณฑ์ และจ้างงานให้ผู้ดำเนินงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไว้ จากนั้นลูกค้าจะมารับไปจำหน่ายต่อตามร้านค้าต่าง ๆ ด้านการควบคุมการผลิต และคุณภาพในทุกขั้นตอน จะช่วยกันดูแลร่วมกันไปพร้อม ๆ กับสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม และมีกรรมกร่วมในการเสนอข้อชี้แนะ

5.2 ข้อมูลลักษณะการออกแบบ การผลิต การประเมินผลคุณภาพ การตลาด และการเงิน

5.2.1 การออกแบบ

กลุ่มหัตถกรรมร่มไม้ไผ่บ้านป่าจั่ว มีการออกแบบลวดลายของร่มหลายแบบ เช่น ลายดอกไม้เมืองเหนือ ภาพทิวทัศน์ต่าง ๆ ของเมืองเชียงใหม่ และลายสัตว์ต่าง ๆ เช่น นก ช้าง และไก่ เป็นต้น แต่การออกแบบนั้นจะขึ้นอยู่กับลักษณะของหัตถกรรมนั้น ๆ ด้วย

5.2.2 การผลิต

จะมีการกำหนดหน้าที่ในแต่ละด้านมี การแบ่งตามความเหมาะสม ซึ่งในแต่ละหน้าที่จะทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันผลิต การผลิตจะเริ่มทำตั้งแต่เช้าถึงเย็น ทำทุกวันไม่มีวันหยุด ระยะเวลาการผลิตประมาณ 5 วัน ต่อหัตถกรรม 1 ชิ้น

5.2.3 การประเมินผลคุณภาพ

คุณอารีรักษ์จะเป็นผู้ประเมินด้วยตนเองทั้งหมด โดยใช้ประสบการณ์ที่ทำงานมาเป็นระยะเวลา 12 ปี มีการประเมิน และยังตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทุกอาทิตย์ ในขั้นตอนการผลิตมีการควบคุมดูแลอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินคุณภาพสินค้าอีกหนึ่งครั้งก่อนนำไปจำหน่ายในท้องตลาด

5.2.4 การตลาด

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มหัตถกรรมร่มไม้ไผ่บ้านป่าจ้าวพวยได้ มีการจัดทำสื่อโฆษณา เช่น ทำนามบัตร แผ่นพับ โบชัวร์ ขายสินค้าทางศูนย์ OTOP อำเภอคอยสะเกิด และทางอินเทอร์เน็ต

5.2.5 การเงิน

คุณอารีรักษ์จ่ายค่าตอบแทนเป็นแบบรายขายที่กลุ่มตั้งไว้ และค่าตอบแทนแก่สมาชิกที่ได้รับจึงเป็นแบบรายขายที่กลุ่มตั้งไว้ สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นคนภายในชุมชนมาทำงาน เป็นการส่งเสริมอาชีพให้แก่ชุมชนให้พออยู่พอกิน รู้จักใช้ ไม้ไผ่ให้เกิดประโยชน์ โดยการแปรรูปเป็นสินค้า

5.3 ขั้นตอนการผลิตร่มไม้ไผ่

5.3.1 วัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้

- 1) ไม้ไผ่
- 2) ผ้า
- 3) กาว
- 4) อุปกรณ์ตัดเย็บ
- 5) สี

5.3.2 ขั้นตอนในการผลิต

- 1) เตรียมไม้ไผ่โดยดูที่ขนาด และอายุ
- 2) นำมาผ่าและเหลาจากนั้นนำไปตากแดด
- 3) นำไม้ไผ่ไปแช่น้ำยา 3 วันหลังจากนำไปเข้าเตาอบ
- 4) นำส่วนต่าง ๆ มาเจาะรูเพื่อประกอบเป็นโครงร่ม
- 5) จากนั้นตรวจสอบความเรียบร้อย
- 6) นำผ้ามาเย็บตามแบบร่มติดกาว
- 7) ตรวจสอบความแข็งแรงของร่ม

6. ผลិតภัณฑ์ข้าวแตน และกล้วยฉาบสมุนไพรของกลุ่มแปรรูปอาหาร ข้าวแตน และกล้วยฉาบสมุนไพร

6.1 ข้อมูลพื้นฐานของผลิตภัณฑ์ข้าวแตน และกล้วยฉาบสมุนไพร

ผลิตภัณฑ์ข้าวแตน กล้วยฉาบสมุนไพร เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทางกลุ่มได้ซื้อกล้วยจากชุมชนเพื่อนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบสมุนไพรและข้าวแตน นับเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยกลุ่มชาวบ้าน สำหรับการทำให้ข้าวแตน กล้วยฉาบสมุนไพร ส่วนใหญ่ใช้วิธีผลิตจากธรรมชาติไม่ต้องใส่สารกันบูดใด ๆ ไม่มีกลิ่นเหม็น ไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค ดังภาพที่ 5.6

ภาพที่ 5.6 กลุ่มแปรรูปอาหาร ข้าวแตน และกล้วยฉาบสมุนไพร

6.1.1 ประวัติผู้ประกอบการ

คุณพวงเพชร บัวเงา ผู้ประกอบการกลุ่มแปรรูปอาหาร ข้าวแตน และกล้วยฉาบสมุนไพร อายุ 47 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 13 หมู่ 2 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คุณพวงเพชรมีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3 คน ประกอบอาชีพการค้าขายเป็นอาชีพหลัก มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 4,000 บาท/เดือน สำหรับความรู้ด้านการผลิตนั้น คุณพวงเพชร และคนในกลุ่มได้ไปศึกษาการแปรรูปขั้นพื้นฐานที่การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ คุณพวงเพชรได้รับความรู้จากวิทยากรเคหะกิจเกษตรตำบล เรียนรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์

6.1.2 สถานที่ตั้ง

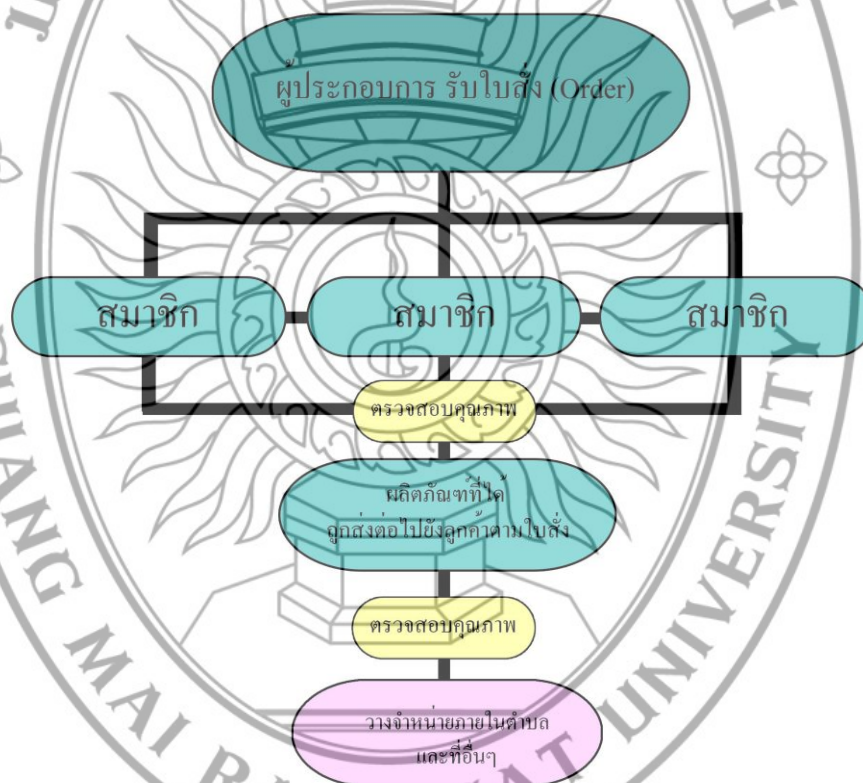
ทำเลที่ตั้งสถานประกอบการกลุ่มแปรรูปอาหาร ข้าวแตน และกล้วยฉาบสมุนไพร อยู่บ้านเลขที่ 13 หมู่ 2 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

6.1.3 ที่มาของวัตถุดิบ

วัตถุดิบส่วนใหญ่ได้มาจากการสั่งซื้อในชุมชนของคุณพวงเพ็ชรเอง และชุมชนใกล้เคียง ส่วนวัตถุดิบอื่น ๆ สามารถหาซื้อได้ตามห้างร้านทั่วไป เช่น ตลาดวโรรส

6.1.4 โครงสร้างองค์กร

โครงสร้างองค์กรของกลุ่มแปรรูปอาหาร ข้าวแตน และกล้วยฉาบสมุนไพร เป็นลักษณะการทำงานในครอบครัว หรือเครือญาติ เป็นการผลิตในชุมชนตามรูปแบบอุตสาหกรรมขนาดเล็ก จึงมีโครงสร้างขององค์กร ที่ไม่ซับซ้อน ดังแผนภูมิที่ 5.6

แผนภูมิที่ 5.6 ลักษณะแผนภูมิขององค์กร

ดังแผนภูมิที่ 5.6 เห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการ หรือประธานกลุ่ม จะทำหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกทุกคน เพื่อชี้แนะในด้านต่าง ๆ ทำความเข้าใจ ด้านการบริหารจัดการทุก ๆ ด้านอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดประชุมเป็นระยะ เช่น การจัดซื้อวัตถุดิบ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

6.2 ข้อมูลลักษณะการออกแบบ การผลิต การประเมินผลคุณภาพ การตลาด และการเงิน

6.2.1 การออกแบบ

เน้นให้มีบรรจุภัณฑ์ที่สะอาด มิดชิด สวยงาม ได้มาตรฐานจงใจให้ผู้บริโภคสนใจในสินค้า สังเกตได้จากการเลือกใช้วัสดุ สี การจัดรูปแบบ คู่มือสนิยม และเข้าใจง่าย จากนั้นจึงนำผลที่ได้ออกแบบไว้ คิดลงโดยมีชื่อสินค้า และตราสัญลักษณ์ต่าง ๆ ถูกต้องครบถ้วน

6.2.2 การผลิต

การผลิตจะเริ่มตั้งแต่เวลา 8.00-17.00 น. การผลิตใช้เวลาประมาณ 3-4 วันต่อ 1 ชนิด มีการควบคุมคุณภาพสินค้านั้นจะมีการใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ มีการเข้มงวดเรื่องการผลิตให้ส่งงานที่ได้รับใบสั่งตรงตามกำหนด เพื่อให้ผู้ซื้อตำหนิได้

มีการดูแลวัตถุดิบ โดยการเก็บไว้เป็นหมวดหมู่ มีการทำความสะอาดบริเวณโรงงานผลิตทุกวัน เศษวัสดุ หรือ ขยะที่ไม่ใช้จะเก็บใส่ถุงขยะทิ้ง ทุกวัน

6.2.3 การประเมินผลคุณภาพ

การประเมิน และวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ จะประเมินกันเองภายในกลุ่มโดยให้สมาชิกที่ผ่านการอบรมสัมมนา และการศึกษาจากสถานศึกษาที่ต่าง ๆ เป็นผู้ประเมิน เนื่องจากมีประสบการณ์มากพอในการประเมินผล และรู้หลักเกณฑ์การประเมินเป็นอย่างดี

6.2.4 การตลาด

เนื่องจากนโยบายการพัฒนาชุมชนอำเภอคอยสะเกิด ที่มีหน้าที่ประสานกับชุมชนให้คำแนะนำตามนโยบายของรัฐ จากเอกสารทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และท้องถิ่น (2550, 2) ที่มุ่งให้ ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค จึงทำให้ผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่ม มียอดขายดีขึ้น นอกจากนั้นยังมีการเสนอสินค้าที่ร้านค้าต่าง ๆ ตามหมู่บ้าน ชุมชนเปอร์มาร์เก็ต บริษัท และห้างร้านที่จำหน่ายสมุนไพร โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เป็นการนำเสนอสินค้าให้กับผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการสั่งซื้อโดยตรง

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มพัฒนาวัตถุดิบ และแปรรูปสมุนไพรภาคเหนือ จะมีการวางขายในร้านค้าแถวชุมชนอำเภอคอยสะเกิด และอำเภอใกล้เคียงในจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงเวลาที่สินค้าสามารถจำหน่ายได้มากจะเป็นช่วงเทศกาล ทางกลุ่มต้องผลิตสินค้ามาวางจำหน่ายเป็นจำนวนมาก และมีผู้ซื้อสินค้ากันมาก

6.2.5 การเงิน

รายได้ของกลุ่มโดยเฉลี่ย ได้รับมาจากการจัดจำหน่ายสินค้าจะแบ่งเป็น 20% ส่วนแรกจะนำเข้ากลุ่มเพื่อนำไปเป็นทุนในการผลิตครั้งต่อไป เป็นการควบคุมต้นทุนการผลิต

และอีก 80% ส่วนที่สอง จะแบ่งให้สมาชิกแต่ละคนที่ขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าที่สามารถจำหน่ายได้
 มากน้อยแค่ไหน ราคาสินค้าปัจจุบันมีราคาตั้งแต่ 10 บาทขึ้นไปตามขนาดและราคาต้นทุนของสินค้า

6.3 ขั้นตอนการผลิตของกลุ่มแปรรูปอาหาร ข้าวแตน และกล้วยฉาบสมุนไพร

6.3.1 ขั้นตอนการผลิตกล้วยฉาบสมุนไพร

1) วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้

1.1) กล้วยดิบ

1.2) เกลือ

1.3) สมุนไพรต่าง ๆ

1.4) น้ำมัน

1.5) น้ำตาล

1.6) กล้องบรรจุภัณฑ์

2) ขั้นตอนในการผลิต

2.1) กล้องบรรจุภัณฑ์

2.2) หั่นกล้วยให้เป็นแผ่น

2.3) นำไปทอดในน้ำมันจนสุก

2.4) นำสมุนไพรต่าง ๆ ลงไปทอด

2.5) เมื่อกล้วย และสมุนไพรสุกแล้วนำเกลือและน้ำตาลโรยลงไป

2.6) ตักให้เข้ากัน แล้วนำไปบรรจุในภาชนะที่เตรียมไว้

6.3.2 ขั้นตอนการผลิตข้าวแตน

1) วัตถุดิบ และอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้

1.1) ข้าวเหนียว

1.2) น้ำอ้อย

1.3) งาขาว

1.4) เติงโม

2) ขั้นตอนในการผลิต

2.1) นำข้าวเหนียวไปแช่น้ำไว้ประมาณ 2 ชั่วโมง

2.2) นำน้ำอ้อย งาขาวและเติงโมนำมาปั่นรวมกัน

2.3) นำข้าวที่แช่ไว้มานึ่งจนสุก

2.4) นำข้าวที่สุกแล้วมาผสมกับส่วนผสมที่ปั่นรวมกันไว้

2.5) ตักใส่พิมพ์ที่เตรียมไว้

2.6) นำไปตากแดด ประมาณ 2 วัน

2.7) ทอดในน้ำมันร้อนพอประมาณ

2.8) บรรจุในกล่องบรรจุภัณฑ์

7. ผลลัพธ์ข้าวเกรียบเห็ดหอม ของกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดหอม

7.1 ข้อมูลพื้นฐานของผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบเห็ดหอม

การแปรรูปเห็ดหอมให้เก็บไว้รับประทานได้นาน ถือเป็นการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์ นับว่าเป็นการสร้างรายได้ในท้องถิ่นที่แต่เดิมปลูกไว้เพื่อขาย และรับประทานเพียงอย่างเดียว นำมาแปรรูปให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากเดิม จนสามารถสร้างเป็นอาชีพเสริม และยังทำให้คุณภาพชีวิตภายในชุมชนดีขึ้น ไม่เกิดการว่างงาน

สำหรับการแปรรูปเห็ดหอมเริ่มแรกได้รับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ในการอบรมจนเกิดเป็นอาชีพ ทำให้ชุมชนเกิดรายได้ โดยมีสถานที่ตั้งประกอบการที่อยู่ในชุมชน ในด้านมาตรฐานการผลิตมีการชั่งหนักทุกครั้งที่บรรจุภัณฑ์สินค้า และมีการรับรองคุณภาพจากศูนย์พัฒนาห้วยฮ่องไคร้

ในตำบลเทพเสด็จ ได้เริ่มทำแปรรูปเห็ดหอมให้เก็บเมื่อ 6 ปี ก่อนโดยเริ่มแรกมีผู้ช่วยทำเป็นกลุ่มภายในหมู่บ้าน หลังจากนั้นเริ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์มาตลอดจนถึงปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์เห็ดหอมแปรรูปมีลักษณะดังภาพที่ 5.7

ภาพที่ 5.7 ผลิตภัณฑ์น้ำพริกเผาเห็ดหอม

7.1.1 ประวัติผู้ประกอบการ

คุณเจริญศรี คำประเสริฐ เป็นผู้ประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดหอมมีอายุ 53 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 72 หมู่ 7 ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คุณเจริญศรี ประกอบอาชีพการเพาะเห็ดหอมเป็นหลัก งานอื่นที่นอกเหนือจากอาชีพหลัก คือ การทำสวนกาแฟ

ตลอดจนการทำน้ำพริกเผาเห็ดหอม คุณเจริญศรีมีประสบการณ์ในการทำงาน 6 ปี มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 8,000 บาท/เดือน และยังมีการอบรมหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเพาะเห็ดหอม นอกจากนี้มีการอบรมสัมมนาเป็นครั้งคราว เริ่มแรกมีการคัดนำเอาประโยชน์ของเห็ดหอมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากเห็ดหอม เช่น อาหารขบเคี้ยว (ข้าวเกรียบ) โดยแรกเริ่มมีการศึกษาอบรมเรื่องเห็ดหอม เมื่อมีความชำนาญมากขึ้นจึงได้จัดแนวร่วมดำเนินงานเป็นอาชีพเสริมภายในชุมชนของตน ด้านการจำหน่ายข้าวเกรียบเห็ดหอมมีการจำหน่ายภายในชุมชนหรือร้านค้ามารับเอง และศูนย์การพัฒนาห้วยฮ่องไคร้

7.1.2 สถานที่ตั้ง

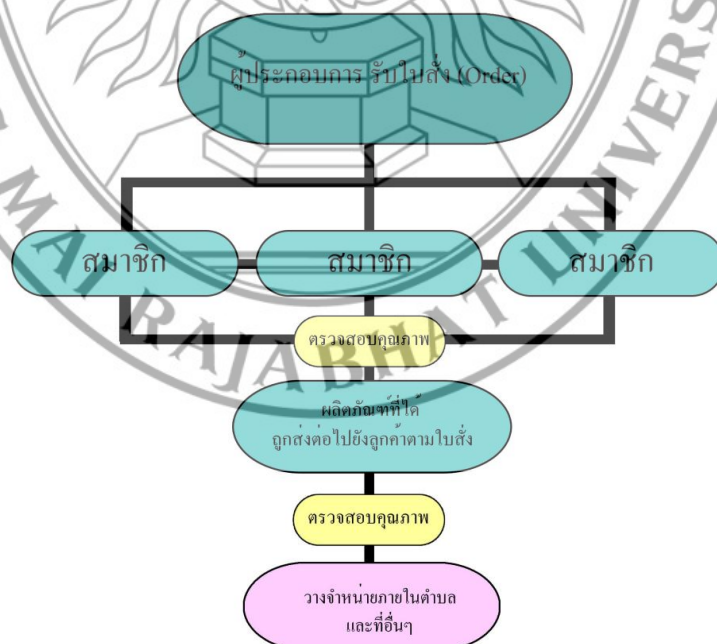
ทำเลที่ตั้งสถานประกอบการกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดหอม อยู่บ้านเลขที่ 72 หมู่ 7 ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

7.1.3 ที่มาของวัตถุดิบ

มีการจัดซื้อวัตถุดิบที่หาได้มาจากชุมชนของคุณเจริญศรีเอง และที่ปลูกเองบ้าง เพื่อการกระจายรายได้แก่คนในชุมชน และลดต้นทุนในส่วนค่าเดินทาง ปัญหาที่พบ คือ ขาดเงินทุนหมุนเวียน ราคาวัสดุอุปกรณ์มีราคาแพงขึ้น วัตถุดิบอื่นหาซื้อได้ตามร้านทั่วไป เช่น ตลาดวโรรส

7.1.4 โครงสร้างองค์กร

โครงสร้างองค์กรของกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดหอม เป็นลักษณะการทำงานในครอบครัว เป็นการผลิตแบบอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีโครงสร้างองค์กรซับซ้อนดังแผนภูมิที่ 5.7

แผนภูมิที่ 5.7 ลักษณะแผนภูมิขององค์กร

ผังแผนภูมิที่ 5.7 จะเห็นได้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการหรือประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดหอม จะทำหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกทุกคน เพื่อชี้แนะในด้านต่าง ๆ ทำความเข้าใจ ด้านการบริหารจัดการทุก ๆ ด้าน อย่างสม่ำเสมอโดยการจัดประชุมเป็นระยะ เช่น การจัดซื้อวัตถุดิบ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

7.2 ข้อมูลลักษณะการออกแบบ การผลิต การประเมินผลคุณภาพ การตลาด และการเงิน

7.2.1 การออกแบบ

ด้านการออกแบบทางกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดหอมไม่มีการออกแบบเป็นพิเศษ มีเพียงบรรจุภัณฑ์ที่มีการออกแบบกันเอง มีแบบบรรจุกระป๋อง และบรรจุภายในถุงพลาสติกตามลักษณะผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ซึ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดหอมมีข้าวเกรียบเห็ดหอม แหนมเห็ด น้ำพริกเผาเห็ดหอม เป็นต้น โดยที่นำข้าวเกรียบเห็ดหอม และแหนมเห็ดหอมบรรจุลงถุงพลาสติก ส่วนน้ำพริกเผาเห็ดหอมนั้นทางกลุ่มจะบรรจุลงกระป๋องแล้วจากนั้นจึงนำฉลากที่ออกแบบไว้มาติดลงบนกระป๋องโดยมีชื่อสินค้า และตราสัญลักษณ์ต่าง ๆ ถูกต้องครบถ้วน

7.2.2 การผลิต

ทางกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดหอม เริ่มทำการผลิตตั้งแต่เช้าถึงเย็นทำงานทุกวัน ไม่มีวันหยุด ระยะเวลาการผลิตประมาณ 1 วัน ต่อผลิตภัณฑ์ 160 กก. ผู้ดำเนินงาน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ว่างจากงานหลักของตน จึงมาทำงานกลุ่มเป็นรายได้เสริม

7.2.3 การประเมินผลคุณภาพ

การประเมินผล คุณเจริญ เป็นผู้ประกอบการมีประสบการณ์ และเวลาการทำงานมานานจะเป็นผู้ประเมิน และตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มยังไม่ได้รับการรับรองจาก อย. มีการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ทุกอาทิตย์ ขั้นตอนการผลิตมีการควบคุมดูแลอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินคุณภาพสินค้าก่อนนำไปจัดจำหน่ายในท้องตลาด

7.2.4 การตลาด

ทางกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเห็ดหอม ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน อบต. ในด้านการผลิต และการจัดจำหน่าย จึงสามารถหาช่องทางในการจัดจำหน่ายได้มากขึ้นโดยจัดจำหน่ายตามแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และห้างร้าน

7.2.5 การเงิน

สมาชิกจะได้ค่าตอบแทนเป็นแบบหักต้นทุนออก โดยการแบ่งกำไรให้ผู้ถือหุ้นตามจำนวนที่จัดจำหน่ายได้ในแต่ละเดือน ซึ่งผลิตภัณฑ์มีราคาขายตั้งแต่ราคา 60 บาทขึ้นไป ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ต้นทุนการผลิตมีราคาสูง รองมา คือ ปัญหาด้านขาดเงินหมุนเวียน

7.3 ขั้นตอนการผลิตข้าวเกรียบเห็ดหอม

7.3.1 วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตมีดังนี้

- 1) เห็ดหอม
- 2) แป้งข้าวเหนียว
- 3) น้ำตาล
- 4) เกลือป่น

7.3.2 ขั้นตอนในการผลิต

- 1) นึ่งเห็ดหอมให้สุก
- 2) นำมาบดผสมแป้ง เกลือ และน้ำตาลเล็กน้อยไม่ต้องมาก เพราะแป้งจะมีความหวานอยู่แล้ว
- 3) จากนั้นนำแป้งไปนึ่ง
- 4) ตัดและอบด้วยพลังงานแสงอาทิตย์
- 5) นำไปทอด แล้วทิ้งไว้ให้เย็น
- 6) ใส่ในบรรจุภัณฑ์ที่เตรียมไว้